

Yttrande över promemorian ”Ett nationellt mobilförbud i de obligatoriska skolformerna och fritidshemmet 2025-04-28 (Ds 2025:9)”

Sammanfattning:

Uppdraget för utredningen har varit att ta fram ett förslag till reglering som innebär att mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning ska samlas in vid varje skoldags början när det gäller de obligatoriska skolformerna och fritidshemmet. Undantag ska kunna medges vid särskilda skäl. Vidare har utredningen haft som uppdrag att:

- Analysera förutsättningarna för och lämna författningsförslag om ett nationellt mobilförbud i de obligatoriska skolformerna och fritidshemmet.
- Analysera och föreslå vilka undantag från denna regel det är lämpligt att en rektor ska kunna beslut om samt eventuella andra behov av undantag
- Analysera förutsättningarna för och vid behov lämna förslag som innebär att mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning kan omhändertas i de fall en elev inte följer bestämmelserna om insamling, samt
- Analysera om regelverket behöver förtydligas när det gäller vilken utrustning som avses, exempelvis när det gäller smarta klockor eller liknande. ¹

Bakgrund:

Utbildningen och undervisningen i skolväsendet ska präglas av trygghet respektive studiero enligt 5 kap 3 § skollagen (2010:800).² För att bidra till detta har stödjande reglering införts under åren i form av bland annat 5 kap 4 a § och 5 kap 4 d § som ger rektor rätt att besluta om att samla in mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning vid varje dags början. Bakgrunden

¹ Ds 2025:9 s. 12, 75

² Vidare förkortat SL

till regleringen står att läsa i förarbetena³ där det konstaterats att användandet av mobiltelefoner i skolan kan ha en negativ påverkan på lärandet och därmed påverka kunskapsresultaten negativt. Dessutom framhålls elevernas intresse av att vara fredade från nätkränkningar. Tillsammans med PISA-undersökningen som redovisar ett kunskapstapp som har sin delförklaring i att svenska elever uppger att de blir distraherade av mobiltelefoner i klassrummet i större grad än OECD-genomsnittet visar undersökningar att rektors möjlighet att besluta om daglig insamling av mobiltelefoner redan används i stor utsträckning. Regeringen har därför mot denna bakgrund gjort bedömningen att det bör utredas hur en obligatorisk reglering om dagligt insamlande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning kan utformas⁴.

Lagändringen föreslås träda i kraft 1 juli 2026.

Utredningens förslag och Norrtälje kommuns yttrande

Utredningens förslag: Ett nationellt mobilförbud ska införas genom en revidering av den nuvarande bestämmelsen i 5 kap 4 d § skollagen.⁵

Utredningens bedömning/ skäl för förslaget: Ett nationellt mobilförbud bör inte av ändamåls- och proportionalitetsskäl utsträckas längre än nödvändigt.⁶ En revidering av 5 kap 4 d § innebär i praktiken att det i de obligatoriska skolformerna och fritidshemmet införs en huvudregel om mobilförbud under hela skoldagen. Tillämpningsområdet förutsätter vid införande av regleringen avgränsas på ett ändamålsenligt och proportionerligt sätt. Utredaren föreslår därför att det nationella mobilförbudet ska omfatta samma tillämpningsområde och möjligheter till undantag som den nuvarande bestämmelsen i 5 kap 4 d § skollagen.⁷ Vidare bedöms ett nationellt mobilförbud få avsedda effekter endast under förutsättning att det utarbetas och implementeras tillsammans med och på ett för eleverna tydligt sätt i, i de lokala skolornas skriftliga rutiner och skol-/ ordningsregler.⁸ Det är endast elevers mobiltelefoner som föreslås omfattas av obligatorisk insamling under hela skoldagen. Parallellt med förslaget förbud har rektor fortsatt möjlighet att samla in annan elektronisk kommunikationsutrustning under hela skoldagen samt fortsatt ha möjlighet att omhänderta mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning enligt 5 kap 4 b § skollagen.⁹

³ Prop. 2021/22:160 Skolans arbete med trygghet och studiero

⁴ Ds 2025:9 s. 11-12, 76ff

⁵ Ds 2025:9 s. 118

⁶ Ds 2025:9 s. 118f

⁷ Ds 2025:9. s. 15

⁸ Ds 2025:9 s. 118

⁹ Ds 2025:9. s. 16, 121f

Norrtälje kommuns yttrande: Norrtälje kommun ser positivt på att åtgärderna avseende mobilförbud preciseras i en reviderad lagstiftning.

Ett nationellt mobilförbud ska avse de obligatoriska skolformerna och fritidshemmet

Utredningens förslag: Ett nationellt mobilförbud ska avse de obligatoriska skolformerna – förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan – samt fritidshemmet.¹⁰

Utredningens bedömning/ skäl för förslaget: Forskning tyder på att ett mobilförbud under hela skoldagen kan ha som störst positiva effekter på högstadiet. Framförallt med anledning av att högstadieelever i högre utsträckning drabbas negativt av den problematiska användning av mobiltelefoner i skolan.¹¹ Enligt undersökning från Skolverket och PISA upplever både lärare och elever i högstadiet upplever mobiltelefoner som ett distraktions- och störningsmoment i högre grad. Till detta kommer att studieron på lektionerna upplevts ha minskat över tid hos elever. Nätmobbningen har ökat över tid och högstadieeleverna upplever att tryggheten i skolan som sämre. Mot denna bakgrund bedöms insamlande av mobiltelefoner och annan kommunikationsutrustning under hela skoldagen som en befogad åtgärd för att förbättra studiemiljön.¹²

Norrtälje kommuns yttrande: Norrtälje kommuns verksamheter har sedan 2019 tillämpat mobilfria undervisningsmiljöer. Norrtälje kommun kan inte uttala sig avseende eventuella utmaningar andra kommuner skulle ha med att tillämpa mobilförbud, men baserat på tillvägagångssätt och utfall i Norrtälje kommun tillstyrker Norrtälje kommun förslaget.

Endast elevers mobiltelefoner ska omfattas av ett nationellt mobilförbud

¹⁰ Ds 2025:9 s. 119

¹¹ Ds 2025:9 s. 119f

¹² Ds 2025:9 s. 120

Utredningens förslag: Utöver vad som anges i 5 kap. 4 b § skollagen, ska elevers mobiltelefoner samlas in vid varje skoldags början. Mobiltelefonerna ska återlämnas senast vid skoldagens slut. Rektor får besluta att även annan elektronisk kommunikationsutrustning än elevers mobiltelefoner ska samlas in vid varje skoldags början och återlämnas senast vid skoldagens slut. Rektorns beslut får avse högst ett år i taget.

Utredningens bedömning/skäl för förslaget: I övrigt saknas behov av att förtydliga det befintliga regelverket när det gäller vilken utrustning som avses.¹³

Norrtälje kommun yttrande: Norrtälje kommun önskar göra ett medskick till lagstiftaren avseende en farhåga om att ett tillvägagångssätt där lärare samlar in mobiltelefoner och förvarar dem kommer att ställa krav på resurstillgänglighet men även kring vilket ansvar skolan har för insamlad utrustning, vid eventuell stöld och skada. Ett mobilförbud kommer ställa stora krav på den enskilda skolans administrativa processer för att tillgodose kravet på insamling och utlämning. Det vore därmed önskvärt om skolans ansvar och roll i insamlande av mobiltelefoner tydliggörs och preciseras om lagstiftningen träder i kraft. I övrigt tillstyrker Norrtälje kommun förslaget.

Undantag för pedagogiska användning vid undervisning och undantag för enskilda elever

Utredningens förslag: Rektor eller lärare ska få göra undantag från insamling för sådan användning av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning som avses i 5 kap. 4 a § skollagen, eller för en enskild elev om det finns särskilda skäl.¹⁴

Utredningens bedömning/skäl för förslaget: En enkätundersökning visar att en majoritet av grundskolerektorerna anser att det ska vara möjligt att göra undantag för enskilda elever av tex pedagogiska eller medicinska skäl.¹⁵

Enligt

förarbetena tydliggör hänvisningen i 5 kap. 4 d § till undantagen i 5 kap. 4 a § hur möjligheten till omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning under hela skoldagen hänger ihop med bestämmelsen om en reglerad användning av sådan utrustning i undervisningen. Redan systematiska skäl talar således för att även en bestämmelse om ett nationellt mobilförbud i skolan på motsvarande sätt bör kopplas samman med bestämmelsen i 5 kap. 4 a §. Därtill talar både ändamåls- och proportionalitetsskäl för att ett nationellt mobilförbud inte bör utsträckas längre än nödvändigt.

¹³ Ds 2025:9 s. 121

¹⁴ Ds 2025:9 s. 124

¹⁵ Ds 2025:9 s. 125

Nuvarande lagstiftning lämnar utrymme för anpassningar utifrån skolans kompensatoriska uppdrag och elevers individuella behov. De möjligheter till undantag som i dag kan göras från ett mobilförbud under hela skoldagen bör mot denna bakgrund kvarstå.¹⁶

Förslag om undantag för när privata mobiltelefoner får användas i undervisningen grundas på en samlad intresseavvägning där utredaren bedömer att lärares och rektorers autonomi och möjligheter att göra professionella bedömningar i dessa frågor väger tyngre än ett absolut mobilförbud i undervisningen.¹⁷ Noga överväganden med hänsyn till de digitala risker som användning av mobiltelefoner i skolmiljön kan innebära måste tas med beaktande till om just mobiltelefonen utgör ett adekvat hjälpmedel.¹⁸

Gällande undantag som kan förekomma kopplat till särskilda skäl under hela eller delar av skoldagen framhåller utredaren medicinska skäl, familje- och hälsoskäl etc. Det är sammanfattningsvis undantag kopplat till elevens sjukdomsbild, funktionsnedsättning tex dyslexi eller elevers trygghet och psykiska hälsa kopplat till problematisk skolfrånvaro. Bedömningen måste dock göras i det enskilda fallet och möjlighet till undantag i särskilda skäl ska användas restriktivt.¹⁹

Norrtälje kommuns yttrande: Norrtälje kommun har inget att erinra mot förslaget.

Ulrika Falk

Kommunstyrelsens ordförande

Jenny Nordström

Tf. Kommundirektör

¹⁶ Ds 2025:9 s. 126

¹⁷ Ds 2025:9 s. 128

¹⁸ Ds 2025:9 s. 129

¹⁹ Ds 2025:9 s. 129